

Małgorzata GŁÓDŹ

SYMPOZJUM POPPEROWSKIE

RACJONALIZM — FALSYFIKACJONIZM — KOSMOLOGIA

Zgodnie z tradycją majowych sesji filozoficznych organizowanych od lat przez Ośrodek Badań Interdyscyplinarnych przy Papieskiej Akademii Teologicznej, w dniach 11–12 maja 1995 roku odbyło się w Krakowie „Sympozjum Popperowskie”. Podtytuł stanowiły hasła: „Racjonalizm — Falsyfikacjonizm — Kosmologia”. Tym razem organizatorów było dwóch: Instytut Informatyki UJ i OBI. Tytuł sesji miał podkreślać, że punktem wyjścia tegorocznych obrad jest myśl Poppera. Nawiązano do spuścizny twórczej tego filozofa obejmującej problemy poznawania świata poprzez nauki matematyczno–przyrodnicze i przez refleksję nad metodą i osiągnięciami tych nauk. Głównym celem nie była jednak bezpośrednia analiza dorobku Poppera. Przywołując jego nazwisko organizatorzy chcieli zaznaczyć, że debata ma się włączyć w „unended quest” w duchu pytań, które postawił i rozstrzygał Popper.

W gmachu Instytutu Fizyki UJ, gdzie odbywały się obrady, zgromadzili się filozofowie, matematycy, fizycy, a także biologowie. Wygłoszono siedem referatów. Prof. Andrzej Staruszkiewicz (fizyk, UJ) w wykładzie „Absolutność prawdy odkrywanej przez fizykę” dowodził, że fizyka zawiera takie prawdy, które „pozostaną prawdą do końca świata”. Prof. Jerzy Kijowski (fizyk, Centrum Fizyki Teoretycznej PAN w Warszawie) rozważał „Trudności ze sformułowaniem opisu świata w mikroskali”. Ks. prof. Michał Heller (fizyk i filozof, Papieska Akademia Teologiczna i Watykańskie Obserwatorium Astronomiczne) w wykładzie „Neopozytywizm i mechanika kwantowa” omawiał związek kopenhaskiej interpretacji mechaniki kwantowej z postulatami Koła Wiedeńskiego dotyczącymi wiedzy naukowej. Prof. Ryszard Wójcicki (filozof, Instytut Filozofii i Socjologii PAN w Warszawie) analizował krytycznie zagadnienia: „Karła Poppera koncepcja prawdy, zawartości prawdziwej i uprawdopodobnienia”.

*UWAGA: Tekst został zrekonstruowany przy pomocy środków automatycznych; możliwe są więc pewne błędy, których sygnalizacja jest mile widziana (obi@opoka.org). Tekst elektroniczny posiada odrębną numerację stron.

Prof. Jacek J. Jadacki (filozof, Uniwersytet Warszawski) wygłosił referat „O pojęciu prostoty”, w którym formalizował to pojęcie. Prof. Roman Duda (matematyk, Uniwersytet Wrocławski), podejmując temat „Rzecz matematyki a zasada falsyfikacjonizmu”, rozważał, czy historyczny rozwój matematyki współgra z zasadą falsyfikacji. Prof. Adam Łomnicki (biolog, UJ), biorąc za punkt wyjścia współczesną biologię ewolucyjną, odpowiadał na tytułowe pytanie swego referatu: „Czy Darwinowska teoria ewolucji jest falsyfikowalną teorią naukową?” polemizując z tezą Poppera, który uznał teorię ewolucji za нефalsyfikowalną.

Wykłady były przeplatane dyskusjami. Dwie z nich: „Fizyka — filozofia” i „Matematyka — filozofia” miały charakter dyskusji panelowych.

Podsumowując, uważam sympozjum za bardzo udane. Dialog różnych ośrodków filozoficznych i filozofujących był inspirujący — również do kontynuowania tego dialogu (tak mówili uczestnicy).

Racjonalizm był, falsyfikacjonizm był i było dużo innych ciekawych rzeczy, co starałam się zasygnalizować, i tylko... kosmologii nie można było uświadczyc ani na lekarstwo. Czyżby jeden z dwóch głównych inicjatorów spotkania (byli nimi: J. Urbaniec i M. Heller) słowo „kosmologia” lokował w tytułach na zasadzie zawodowej rutyny?

Referaty wygłoszone w trakcie sympozjum są przygotowywane do opublikowania w postaci książkowej przez OBI; materiały z dyskusji ukazały się już w czasopiśmie *Filozofia Nauki*, **3**, 1995, nr 1–2, 143–182.